

ΛΕΧ
ΒΑΛΕΣΑπρώην
πρόεδρος Πολωνίας

«Ο καπιταλισμός ήταν καλύτερος όταν ο κομμουνισμός ήταν εν ζωή»

Υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πάσχει από έλλειμμα οργάνωσης, μιλάει για την αντιπυραυλική ασπίδα και δηλώνει ότι συμφωνεί στα περισσότερα με τον Σαρκοζί

Του Κώστα Πλιάκου
Από το Γκντανσκ

Η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ήταν αυτή που ξερίζωσε το δόντι της αρκούδας. Και από τη στιγμή που την πλήγωσε, κάθε κράτος μπορούσε να ξεσηκωθεί χωρίς να φοβάται"

ΕΜΕΙΣ θεωρούμε ότι η διεύρυνση κάποιων συγκεκριμένων δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η πρόκληση και το αίτημα της σημερινής εποχής"

ΕΓΩ ΑΓΩΝΙΣΤΗΚΑ κατά του κομμουνισμού ενώ ο Λούλα κατά του καπιταλισμού. Εγώ τα κατάφερα γιατί νίκησα τον κομμουνισμό"

Εθνικός ήρωας για κάποιους, αμφιλεγόμενος για άλλους, ο Λεχ Βαλέσα αποτελεί σίγουρα την πιο σημαντική μορφή της σύγχρονης ιστορίας της Πολωνίας. Ισως κανένα άλλο πρόσωπο, αν εξαιρέσει κανείς τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, δεν έπαιξε τόσο αποφασιστικό ρόλο και δεν ταυτίστηκε τόσο πολύ με τη μετάβαση της Ανατολικής Ευρώπης από τον σοβιετικό κομμουνισμό στον καπιταλισμό.

Ο ιστορικός ηγέτης της Αλληλεγγύης μας υποδέχθηκε στο γραφείο του στην «Πράσινη Πύλη» στο κέντρο του Γκντανσκ. Με απόψεις που συχνά αντανακλούν την εικόνα του «κακού παιδιού της Ευρώπης» που έχτισε η Πολωνία στα πρώτα της βήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μέχρι και απόψεις που κρύβουν μια φιλαυτία σε λανθάνουσα μορφή «...εγώ έριξα τον κομμουνισμό...», η συζήτηση μαζί του είναι το λιγότερο, μπορεί να πει κανείς, ενδιαφέρουσα.

Το κίνημα της Αλληλεγγύης επιτάχυνε την κατάρρευση του τείχους; Πόσο μεγάλος ήταν τελικά ο αντίκτυπός της;

Η Αλληλεγγύη ήταν αυτή που ξερίζωσε το δόντι της αρκούδας. Και από τη στιγμή που η αρκούδα ήταν πληγωμένη, κάθε άλλο κράτος μπορούσε να ξεσηκωθεί χωρίς να φοβάται. Τίποτε δεν ήταν πια αδύνατο.

Κάποιοι εργάτες στα ναυπηγεία του Γκντανσκ, τα οποία απειλούνται με λουκέτο, μας είπαν ότι είναι πιο εύκολο να προστατεύσεις τα δικαιώματα των εργατών στον κομμουνισμό παρά στον καπιταλισμό. Είναι τελικά ο καπιταλισμός πιο σκληρός αντίπαλος από τον κομμουνισμό;

Οχι, δεν είναι αλήθεια. Το θέμα είναι ότι ο καπιταλισμός έχει χάσει τη δυναμική του. Θα παραδεχθώ ότι το καπιταλιστικό σύστημα λειτουργούσε καλύτερα όταν ο κομμουνισμός ήταν ακόμη εν ζωή, γιατί υπήρχε ένας κατά κάποιο τρόπο ανταγωνισμός μεταξύ αυτών των δύο οικονομικών συστημάτων.

Τώρα που δεν υπάρχει αυτός ο ανταγωνισμός βλέπουμε όλα τα ελαττώματα και τα λάθη του καπιταλιστικού συστήματος. Ετσι όμως θα μπορέσουμε και να τον βελτιώσουμε.

Ποια η γνώμη σας για τα σχέδια της ένταξης της Γεωργίας και της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ;

Η διεύρυνση του ΝΑΤΟ βασίζεται στη φιλοσοφία της μέγιστης ασφάλειας και της εξάλειψης κάθε πιθανής αντιπαράθεσης. Τώρα είναι η ώρα να αξιολογήσει το ΝΑΤΟ αν στην παρούσα φάση που βρίσκεται έχει ήδη αρκετή υπεροχή ή αν χρειάζεται να συνεχίσει τη διεύρυνσή του με ορισμένες χώρες, για να εξαλείψει πλήρως τον κίνδυνο αντιπαράθεσης.

Ο Γάλλος πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί είπε ότι η αμερικανική αντιπυραυλική ασπίδα στην Ευρώπη δεν προσφέρει προστασία και πρότείνει το πάγωμα της διαδικασίας εγκατάστασής της. Πώς το σχολιάζετε;

Συμφωνώ με τον κ. Σαρκοζί στα περισσότερα θέματα. Σε ό,τι αφορά την αντιπυραυλική ασπίδα είμαι υπέρ και κατά της εγκατάστασής της. Απ' όσο ξέρω, η στρατιωτική δυναμική που ήδη έχουμε στον πλανήτη αρκεί για να τον καταστρέψουμε 10 φορές – κάποιιο λένε πως αρκεί και για 11 φορές. Αυτή την 11η φορά θα την αποτρέψει η αντιπυραυλική ασπίδα. Διερωτώμαι: αν έχω σκοτωθεί 10 φορές στο παρελθόν, τι με νοιάζει αν σκοτωθώ και 11η; Υπάρχει, όμως, και άλλη άποψη. Είναι πολύ καλύτερο να έχεις τέτοια αμερικανική παρουσία στην Ευρώπη, στην Πολωνία, γιατί έτσι θα νιώθουμε πιο ασφαλείς και σίγουροι.

Σε πρόσφατη κοινή σας συνέντευξη Τύπου με τον Δαλάι Λάμα ανα-

φερθήκατε για την ανάγκη το κράτος να έχει ηθικό «κύρος» κάνοντας λόγο για την Κίνα. Πώς πιστεύετε ότι θα πρέπει να γίνεται η προσέγγιση με χώρες όπως η Κίνα;

Ο Δαλάι Λάμα προσπαθεί να κάνει την Κίνα να μοιάζει με τον υπόλοιπο κόσμο στην ηθική άποψη των πραγμάτων και έχει αποδειχθεί ότι αυτό δεν είναι τόσο εύκολο. Γιατί η Κίνα έχει διαφορετική οπτική για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θα πρέπει λοιπόν όλοι να σκεφτούμε πώς μπορούμε να την πείσουμε να υιοθετήσει τα μέτρα και σταθμά που χρησιμοποιεί ο υπόλοιπος κόσμος. Θεωρώ ότι αντιμετωπίζουμε την ίδια πρόκληση και σε σχέση με τη Ρωσία.

Ανησυχείτε ότι ο Πούτιν θα επανέλθει ως πρόεδρος;

Οχι, αν μιλήσουμε για τον πρώτο Πούτιν γιατί θεωρώ ότι υπάρχουν δύο Πούτιν. Υπάρχει ο Πούτιν που θέλει να τα κάνει όλα μόνος του και να γυρίσει τη Ρωσία στο «μεγαλείο της Σοβιετικής Ένωσης» και υπάρχει

ο Πούτιν που είναι έτοιμος να κάνει μεταρρυθμίσεις. Η Ευρώπη πρέπει να αποφασίσει με ποιον από τους δύο Πούτιν θέλει να συνομιλήσει. Πιστεύω ότι θα πρέπει να το κάνει με τον δεύτερο. Και οι δύο Πούτιν πάντως είναι πολύ ισχυροί.

Η Πολωνία είναι ένα από τα νέα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα πρώτα της βήματα κατάφερε να εκνευρίσει πολλούς από τους Ευρωπαίους ηγέτες. Ποια πιστεύετε ότι είναι μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η Πολωνία στην Ε.Ε.;

Κάποιοι από τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζονται σε κανόνες επιβολής θέσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πάσχει από έλλειμμα οργάνωσης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Πολωνία είτε αποτελεί μέρος αυτής της κακής οργάνωσης είτε ότι εκμεταλλεύεται τα κενά που αυτή αφήνει. Ταυτόχρονα έχουμε διαφορετικές απόψεις σε πολλά ζητήματα. Εμείς θεωρούμε ότι η διεύρυνση κάποιων συγκεκριμένων δομών είναι η πρόκληση και το αίτημα της σημερινής εποχής. Κάποια από τα παλιά κράτη μέλη θεωρούν την Ευρωπαϊκή Ένωση σαν ένα κλειστό κλαμπ, όπου οι συμμετέχοντες αποφασίζουν ποιον θα βάλουν μέσα. Αυτοί που εκνευρίζονται θα πρέπει λοιπόν να ηρεμήσουν, να σκεφτούν τι είναι αυτό που τους εκνευρίζει και να θεσπίσουν νέους κανόνες. Κάποιοι επίσης θεωρούν ότι τα δικαιώματα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ανάλογα του χρόνου που ένα κράτος αποτελεί μέλος. Οσο δηλαδή παλιότερο μέλος μια χώρα τόσο περισσότερα δικαιώματα. Αυτό νομίζω είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα που θα πρέπει να λύσουμε.

Το κίνημά σας γεννήθηκε την ίδια στιγμή που στη Βραζιλία γεννιόταν το εργατικό κόμμα του σημερινού προέδρου Λούλα ντα Σίλβα. Και οι δύο σας ήσασταν εργάτες, και οι δύο γίνατε πρόεδροι. Τι κοινά βρίσκετε ανάμεσά σας;

Οι εργάτες αγωνίζονται για τα δικαιώματα της εργατικής τάξης για να προστατέψουν τον εαυτό τους και κατά αυτή την έννοια αγωνιστήκαμε και οι δύο για τον ίδιο σκοπό, αλλά προς την αντίθετη κατεύθυνση ο καθένας. Εγώ όμως αγωνίστηκα κατά του κομμουνισμού ενώ αυτός κατά του καπιταλισμού. Εγώ τα κατάφερα γιατί νίκησα τον κομμουνισμό, ενώ εκείνος παρέμεινε μέσα στο ίδιο καπιταλιστικό σύστημα. Ποιος θα λέγατε πως πέτυχε περισσότερα;

kpliakos@e-tipos.com

» ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Γεννήθηκε 1943
Μεγάλωσε στο Πόποβο

■ ΕΙΝΑΙ παντρεμένος και έχει οκτώ παιδιά.

■ ΤΟ 1970 ξεκίνησε να εργάζεται στα ναυπηγεία του Γκντανσκ σαν ηλεκτρολόγος.

■ ΤΟ 1980 αναδείχθηκε σαν ο ηγέτης του συνδικάτου Αλληλεγγύη, στη μεγάλη απεργία των εργατών του ναυπηγείου.

■ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ του 1981, λίγο μετά την κήρυξη στρατιωτικού νόμου, συνελήφθη και φυλακίστηκε για 11 μήνες.

■ ΤΟ 1990 εξελέγη πρόεδρος της Πολωνίας.